

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar *ES Notāru padomi (CNUE)*.

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Pēdējās gribas rīkojumu sagatavo testamenta veidā saskaņā ar Lietuvas Republikas Civilkodeksu (*Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas*). Testaments var būt oficiāls (to noformē rakstiski divos eksemplāros notārs vai Lietuvas Republikas konsulārā amatpersona citā valstī) vai privāts (hologrāfisks testaments, kurā norāda testatora vārdu un uzvārdu, testamenta taisīšanas datumu (dienu, mēnesi, gadu) un vietu, norādot testatora vēlmes, un kuru paraksta testators; šā veida testamentu var taisīt jebkādā valodā). Laulātie var taisīt laulāto kopīgu testamentu, kurā abi laulātie savstarpēji ieceļ viens otru par mantiniekiem un saskaņā ar kuru viena laulātā nāves gadījumā pārdzīvojušais laulātais manto visu mirušā laulātā mantu (tostarp laulāto kopīgo mantu), izņemot neatraidāmo daļu.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Oficiālu testamentu apliecina un reģistrē notāra reģistrā testatora klātbūtnē. Vienu testamenta eksemplāru patur testators, bet otrs eksemplārs paliek apliecinotajai iestādei. Testators var nodot privātu testamentu glabāšanā notāram vai Lietuvas Republikas konsulārai amatpersonai ārvalstī. Lietuvas Republikā taisīto testamentu reģistru pārvalda Centrālais hipotēku birojs (*Centrinė hipotekos įstaiga*). Notāriem un konsulārajām amatpersonām trīs darbdienu laikā jāpaziņo Centrālajam hipotēku birojam par visiem apliecinātajiem, glabāšanā pieņemtajiem vai atceltajiem testamentiem. Paziņojumā jānorāda testatora vārds un uzvārds, personas kods un dzīvesvieta, kā arī testamenta taisīšanas datums un vieta, tā veids un glabāšanas vieta. Testamenta saturs nav jākonkretizē.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Jā, Civilkodeksā ir paredzētas tiesības uz neatraidāmo daļu — mirušās personas bērni (adoptētie bērni), laulātais un vecāki (adoptētāji), kuri bijuši finansiāli atkarīgi no mirušā viņa nāves dienā, neatkarīgi no testamenta satura manto pusi no daļas, kas katram no viņiem pienāktos likumiskās mantošanas kārtībā (neatraidāmā daļa), ja vien testamentā nav novēlēts vairāk. Neatraidāmo daļu nosaka, pamatojoties uz mantojuma vērtību, ieskaitot parastos mājsaimniecības piederumus un aprīkojumu.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja nav testamenta, mantošana notiek likumiskā kārtībā. Ja mantošana notiek likumiskā kārtībā, personas, kas saņem mantojumu vienādās daļās, ir šādas: pirmās pakāpes mantinieki — mirušā bērni (tostarp adoptētie bērni) un bērni, kuri dzimuši pēc viņa nāves; otrās pakāpes mantinieki — mirušā vecāki (adoptētāji), mazbērni; trešās pakāpes mantinieki — mirušā vecvecāki no tēva un mātes puses, mirušā mazmazbērni; ceturtais pakāpes mantinieki — mirušā brāļi, māsas un vecvecvecāki no tēva un mātes puses; piektās pakāpes mantinieki — mirušā brāļu un māsu bērni (māsasdēli, brāļadēli, māsasmeitas, brāļameitas) un mirušās personas vecāku brāļi un māsas (onkuļi un tantes); sestās pakāpes mantinieki — mirušās personas vecāku brāļu un māsu bērni (brāļēni un māscas). Otrās pakāpes mantinieki manto likumiskā kārtībā tikai tad, ja nav pirmās pakāpes mantinieku, ja pirmās pakāpes mantinieki nepieņem vai atraida mantojumu vai ja visiem pirmās pakāpes mantiniekiem ir liegtas tiesības mantot. Trešās, ceturtais, piektās un sestās pakāpes mantinieki manto, ja nav augstākas pakāpes mantinieku vai ja augstākas pakāpes mantinieki atraida mantojumu, vai ja tiem ir liegtas tiesības mantot. Uzskata, ka adoptētie bērni un viņu leņupējie radnieki, kuri saņem mantojumu pēc sava adoptētāja vai viņa radnieku nāves, ir līdzvērtīgi adoptētājam un viņa leņupējiem radniekiem. Viņi nesaeņem mantojumu likumiskās mantošanas kārtībā, kad mirst viņu miesīgie vecāki un citi augstākas pakāpes asinsradnieki, līdzīgi kā tas ir pēc viņu miesīgo brāļu vai māsu nāves. Adoptētāji un viņu radnieki, kuri saņem mantojumu pēc viņu adoptētā bērna vai viņa leņupējo radnieku nāves, ir līdzvērtīgi miesīgajiem vecākiem un citiem asinsradniekiem. Adoptēta bērna miesīgie vecāki un citi augstākas pakāpes asinsradnieki nemanto likumiskā kārtībā pēc adoptētā bērna vai viņa leņupējo radnieku nāves. Bērni, kuri dzimuši laulātiem vecākiem vai vecākiem, kuru laulība atzīta par neesošu, ir tiesīgi mantot likumiskā kārtībā tāpat kā bērni, kuri dzimuši ārīlaulībā un kuru paternitāte noteikta saskaņā ar likumu. Ja kāds no mirušā mazbērna vai mazmazbērna vecākiem, kurš būtu saņēmis mantojumu, mantojuma atvērsanas brīdī ir jau miris, mazbērni un mazmazbērni manto likumiskā kārtībā kopā ar atbilstošajiem pirmās un otrās pakāpes mantiniekiem, kuri ir tiesīgi mantot. Viņi manto vienādās daļās mantojuma daļu, ko likumiskā kārtībā būtu mantojis viņu mirušais tēvs vai māte. Mirušā pārdzīvojušais laulātais manto likumiskā kārtībā vai kopā ar visiem pirmās vai otrās pakāpes mantiniekiem. Laulātais manto vienu ceturto daļu mantojuma kopā ar pirmās pakāpes mantiniekiem un ja, neskaitot laulāto, ir ne vairāk kā trīs mantinieki. Ja ir vairāk nekā trīs mantinieki, laulātais manto kopā ar pārējiem mantiniekiem vienādās daļās. Ja laulātais manto kopā ar otrās pakāpes mantiniekiem, viņš ir tiesīgs uz pusi no mantojuma. Ja nav pirmās vai otrās pakāpes mantinieku, laulātais manto visu īpašumu. Parastie mājsaimniecības piederumi un aprīkojums pāriet mantiniekiem likumiskā kārtībā neatkarīgi no viņu radniecības pakāpes un viņu mantotās daļas, ja vien viņi ir dzīvojuši kopā ar mirušo ne mazāk kā gadu līdz viņa nāvei.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Mantojuma atklāšanās vietas notārs un tiesa.

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

Mantojuma atklāšanās vietas notārs.

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

Mantojuma atklāšanās vietas notārs.

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Mantojuma atklāšanās vietas notārs.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtīšanai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Saskaņā ar Civilkodeksu mantiniekiem ir jāpieņem mantojums, lai to iegūtu. Pieņemšana nevar būt daļēja vai ar nosacījumiem vai izņēmumiem. Uzskata, ka mantinieks ir pieņēmis mantojumu, ja viņš faktiski sāk uzņemties atbildību par mantojumu vai ir iesniedzis mantojuma atklāšanās vietas notāram pieteikumu par mantojuma pieņemšanu. Uzskata, ka mantinieks ir pieņēmis mantojumu, ja viņš ir sācis uzņemties atbildību par mantojumu, uzskatot to par savu

īpašumu (ja viņš uzņemas atbildību par mantojumu, izmanto, pārrauga to un rīkojas ar to, maksā nodokļus un ir iesniedzis pieteikumu tiesai, paužot nodomu pieņemt mantojumu un iecelt mantojuma pārvaldnieku, u. tml.). Uzskata, ka mantinieks, kurš sācis uzņemties atbildību par jebkuru mantojuma daļu vai pat atsevišķiem priekšmetiem, ir pilnībā pieņēmis mantojumu. Mantiniekam, kurš sācis uzņemties atbildību par mantojumu, ir tiesības termiņā, kas noteikts mantojuma pieņemšanai, atraidīt mantojumu, iesniedzot pieteikumu mantojuma atklāšanās vietas notāram. Šādā gadījumā uzskata, ka mantinieks ir uzņēmis atbildību par mantojumu citu tā saņēmēju interesēs. Šie pasākumi jāveic trīs mēnešu laikā no mantojuma atklāšanās. Personas, kurām tiesības uz mantojumu rodas tikai tad, ja citi mantinieki to atraida, var izteikt piekrišanu mantojuma pieņemšanai trīs mēnešu laikā no dienas, kad radušās tiesības uz pieņemšanu. Tiesa var pagarināt mantojuma pieņemšanas termiņu, ja tiek atzīts, ka termiņš ticis pārsniegts būtisku iemeslu dēļ. Mantojumu var pieņemt arī pēc termiņa beigām, neiesniedzot pieteikumu tiesai, ja par to vienojas visi pārējie mantinieki, kuri pieņēmuši mantojumu. Notāram ir pienākums trīs darbdienu laikā informēt Centrālo hipotēku biroju par mantojuma pieņemšanu. Mantiniekam vai legatāram ir tiesības atraidīt mantojumu trīs mēnešu laikā no mantojuma atklāšanās. Atraidīšana nevar būt daļēja vai ar nosacījumiem vai izņēmumiem. Mantojuma atraidīšanai ir tādas pašas sekas kā mantojuma nepieņemšanai. Mantinieks atraida mantojumu, iesniedzot pieteikumu mantojuma atklāšanās vietas notāram. Atraidīšana nav pieļaujama, ja mantinieks ir iesniedzis mantojuma atklāšanās vietas notāram pieteikumu par mantojuma pieņemšanu vai par mantošanas apliecības izdošanu. Ja ir vairāki mantojuma saņēmēji, mantojums kļūst par visu saņēmēju kopīpašumu, ja vien testamentā nav paredzēts citādi. Nevienam nevar piespiest atteikties no tiesībām nošķirt viņam pienākošos daļu no mantojamā īpašuma. Mantojumu sadala, mantiniekiem savstarpēji vienojoties. Mantojumu nevar sadalīt līdz mantinieka vai legatāra piedzimšanai vai ja testators savā testamentā ir noteicis konkrētu laikposmu, kurā mantojums atrodas mantinieku kopīgā valdījumā. Šāds laikposms nevar pārsniegt piecus gadus no mantojuma atklāšanās, izņemot gadījumus, kad mantinieku vidū ir nepilngadīgie. Šādā gadījumā testators var aizliegt mantojuma sadalīšanu, līdz attiecīgie mantinieki kļūst pilngadīgi. Mantinieki, savstarpēji vienojoties, var sadalīt mantojumu, pirms mantinieku tiesības uz īpašumu tiek reģistrētas publiskajā reģistrā. Nekustamā īpašuma sadalīšanu noformē ar notariālu aktu, kas jāreģistrē publiskajā reģistrā. Ja mantinieki nevienojas par īpašuma sadalīšanu, mantojumu sadala tiesa, pamatojoties uz katra mantinieka celtajām prasībām. Dalāmo īpašumu sadala natūrā, savukārt nedalāmais īpašums pāriet vienam no mantiniekiem, ņemot vērā īpašuma veidu un mantinieka vajadzības, bet pārējiem mantiniekiem īpašuma vērtību kompensē ar citu īpašumu vai skaidrā naudā. Mantojuma saņēmējiem savstarpēji vienojoties, visu mantojumu vai atsevišķus īpašuma priekšmetus var pārdot izsolē, un ieņēmumus var sadalīt starp mantojuma saņēmējiem, vai arī mantinieki var solīt savā starpā par individuāliem īpašuma priekšmetiem — tādā gadījumā katrs priekšmets pāriet mantiniekam, kurš sola visaugstāko cenu. Individuālu īpašuma priekšmetu nodošanu konkrētiem mantiniekiem var noteikt, pēc savstarpējas vienošanās lozējot.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legatāru?

Par mantojuma atklāšanās brīdi uzskata nāves brīdi vai dienu, kad stājas spēkā tiesas spriedums, ar ko personu atzīst par mirušu, vai tiesas spriedumā norādīto dienu. Lai kļūtu par mantinieku, attiecīgajai personai ir jāpieņem mantojums (faktiski uzņemoties atbildību par mantojumu vai iesniedzot mantojuma atklāšanās vietas notāram pieteikumu par mantojuma pieņemšanu). Legatārs par legāta pieņemšanu paziņo testamenta izpildītājam (mantojuma pārvaldniekam), mantiniekam, kurš pieņēmis mantojumu un ir pilnvarots īstenot legātu, vai mantojuma atklāšanās vietas notāram. Ja legāts ietver tiesības uz nekustamo īpašumu, visos gadījumos ir jāiesniedz pieteikums notāram.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Mantinieks, kurš ir pieņēmis mantojumu, uzņemoties atbildību par mantojumu vai iesniedzot pieteikumu notāram, atbild par testatora parādiem ar visu savu īpašumu. Ja mantojumu šādā veidā ir pieņēmuši vairāki mantinieki, viņi ir solidāri atbildīgi par testatora parādiem ar visu savu īpašumu. Mantiniekam ir tiesības savā notāram iesniegtajā pieteikumā par mantojuma pieņemšanu norādīt, ka viņš vēlas pieņemt mantojumu, pamatojoties uz inventāra tiesību. Šādā gadījumā mantinieks atbild par testatora parādiem tikai ar mantojuma masu. Ja vismaz viens mantinieks ir pieņēmis mantojumu, pamatojoties uz inventāra tiesību, uzskata, ka arī visi pārējie mantinieki ir pieņēmuši mantojumu uz šāda pamata. Inventāra tiesības piemērošanu var pieprasīt arī testatora kreditori. Ja inventāra sagatavošanas brīdī mantinieks savas vainas dēļ nenorāda visu īpašumu, kas veido mantojumu, vai nav norādījis testatora parādniekus vai ja sarakstā pēc mantinieka iniciatīvas ir iekļauti neesoši parādi vai mantinieks nav izpildījis savu pienākumu sniegt pilnīgus datus inventāra sagatavošanai, šāds mantinieks atbild par testatora parādiem ar visu savu īpašumu.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Nekustamā īpašuma reģistrā reģistrē šādus nekustamus objektus, ja tie ir klasificēti kā individuāli nekustamā īpašuma objekti un tiem ir piešķirts unikāls numurs atbilstoši procedūrai, kas noteikta Lietuvas Likumā par zemesgrāmatu (*Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastru įstatymas*): zemes gabali, ēkas, dzīvokļi daudzdzīvokļu mājās un telpas. Pieteikumiem par nekustamā īpašuma reģistrāciju Nekustamā īpašuma reģistrā (*Nekilnojamojo turto registras*) jāpievieno šādi dokumenti:

pieteikums, lai reģistrētu īpašuma tiesības (īpašumtiesības vai pārvaldības tiesības) uz nekustamo īpašumu vai mainītu Nekustamā īpašuma reģistrā datus par īpašuma tiesībām;

dokumenti, ar kuriem nekustamā īpašuma kadastrā reģistrēti dati par nekustamo objektu, kas klasificēts kā individuāls nekustamā īpašuma objekts, un visi dokumenti, ar kuriem grozīti šādi dati (publiskas iestādes vai pārvaldības iestādes dokuments, tiesas spriedums, rīkojums, lēmums vai dekrēts, rakstiski darījumi, dokumenti no citiem valsts kadastriem un reģistriem vai citi dokumenti, kas paredzēti tiesību aktos vai ko noteikusi valdība);

dokumenti, kas apliecina īpašumtiesību uz īpašumu iegūšanu, īpašuma tiesību nodibināšanu, šādu tiesību ierobežojumus un juridiskus faktus, un uzņēmumu dāvināšanu, pārdošanu un pirkšanu vai nomu; notariāli dokumenti, kas apliecina īpašuma tiesību nodibināšanu, šādu tiesību ierobežojumus un juridiskus faktus un kas elektroniski iesniegti vietējā reģistra darbiniekam ar notāra starpniecību;

dokumenti, kuros norādīta persona, kas iesniedz pieteikumu, izņemot gadījumus, kad pieteikumu nosūta pa pastu vai elektroniski, vai ar notāra starpniecību.

Nekustamā īpašuma mantošanas gadījumā, ja īpašuma tiesības ir jau reģistrētas Nekustamā īpašuma reģistrā, vienīgais dokuments, kas mantiniekam jāiesniedz minētajam reģistram, ir no notāra saņemtā mantošanas apliecība (vai īpašumtiesību apliecība viena laulātā nāves gadījumā, ja viss mantojums pāriet pārdzīvojušajam laulātajam). Kad ir saņemts attiecīgs paziņojums no notāra, Nekustamā īpašuma reģistrā var veikt arī ierakstus par mantošanas apliecības izsniegšanu, ja tiek mantots nekustamais īpašums, un/vai īpašumtiesību apliecības izsniegšanu, ja ir miris viens no laulātajiem.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Ja mantojums ir individuālais komersants vai lauku saimniecība vai ja mirušā parādi varētu pārsniegt mantojuma vērtību, tad mantinieks, pieņemot mantojumu, var iesniegt mantojuma atklāšanās vietas tiesai pieteikumu par mantojuma pārvaldnieka iecelšanu vai par pārvaldnieka iecelšanu un lēmuma pieņemšanu par izsoles vai bankrota procedūras rīkošanu. Šādā gadījumā mirušā parāds sedz tikai no mantojuma masas. Ja mantojums ietver īpašumu, kas jāpārvalda (individuālo komersantu, lauku saimniecību, vērtspapīrus u. tml.), un pārvaldību nevar uzņemties testamenta izpildītājs vai mantinieks vai ja mirušā kreditori ceļ prasību pirms mantojuma pieņemšanas, rajona tiesa ieceļ mantojuma pārvaldnieku. Mantojuma pārvaldību nosaka ar mantojuma atklāšanās vietas rajona tiesas lēmumu. Tiesa savā lēmumā ieceļ mantojuma pārvaldnieku un nosaka viņa atbildību.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Testamentu izpilda testamentā izpildītājs vai mantinieks, ko iecēlis testators, vai mantojuma pārvaldnieks, ko iecēlusi tiesa. Ja testators nav iecēlis testamentā izpildītāju vai ja ieceltais testamentā izpildītājs vai mantinieks nespēj pildīt savus pienākumus, mantojuma atklāšanās vietas rajona tiesa ieceļ mantojuma pārvaldnieku visu testamentā izpildei vajadzīgo uzdevumu veikšanai. Testamentā izpildītājs veic visas testamentā izpildei vajadzīgās darbības.

Līdz mantojuma pārvaldnieka iecelšanai vai mantinieku noteikšanai testamenta izpildītājs uzņemas mantinieka funkcijas — uzņemas atbildību par mantojumu, sagatavo inventāra sarakstu, maksā ar mantojumu saistītos parādus, piedzen parādus no testatora parādniekiem, nodrošina uzturīdzekļu maksājumus, kas pienākas apgādājamiem, meklē mantiniekus, noskaidro, vai mantinieki pieņem mantojumu, utt.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Mantojuma pārvaldniekam ir tādas pašas tiesības un pienākumi kā testamenta izpildītājam, un viņam *mutatis mutandis* piemēro īpašumtiesības regulējošos noteikumus attiecībā uz citai personai piederošas mantas pārvaldību vai citas personas darbībām, kā noteikts Civilkodeksā.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Trīs mēnešus pēc mantojuma atklāšanās mantinieki vai legatāri var pieprasīt, lai mantojuma atklāšanās vietas notārs izsniedz mantošanas apliecību. Mantošanas apliecība ir dokuments, ko sagatavo valsts noteiktā formātā un kas apliecina, ka mantinieks ir pieņēmis mantojumu un ir ieguvis īpašumtiesības uz mantojumu. Svarīgi ir ņemt vērā, ka atbilstoši Civilkodeksam īpašumtiesības uz mantojumu rodas, pieņemot mantojumu, nevis izsniedzot mantošanas apliecību. Turklāt mantošanas apliecības saņemšana ir mantojuma saņēmēja tiesības, bet ne pienākums. Mantošanas apliecība apliecina mantojuma pieņemšanu un nodrošina juridisku pamatu, lai reģistrētu īpašumtiesības uz mantoto nekustamo īpašumu. Saskaņā ar Lietuvas Republikas Civilprocesa kodeksu (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*) notāra izsniegtu mantošanas apliecību uzskata par oficiālu rakstisku pierādījumu ar lielāku pierādījuma spēku. Oficiālā rakstiskā apliecinošā dokumentā aprakstītos apstākļus uzskata par pilnībā pierādītiem, ja vien tos neatspēko ar citiem pierādījumiem, izņemot liecinieku liecības.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 15/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.